

„Saj ne bo vedel. Dobo pa družega,“ reče Lenčika in odide z materjo v drugo sobo k počitku, trudnega Jurija pa je že tudi spanec nepotrpežljivo čakal na slamnati postelji.

Ko razsvetli drugo jutro solnce snežne vrhove, najde Jurija že na nogah. Obleka je posušena in gospodar mu natoči kupico brinjevca domačega pridelka k odhodu.

„Ta ogreje dušo,“ pravi mož, „in po zimi ni boljšega zdravila.“ Potem mu pokaže najboljšo pot v Dolino in prijateljsko se poslovita. „Če še katerikrat tod prideš,“ pravi Matija, „pa se še oglasi!“

Mož odide živini klast, Jurij pa stopa urno proti domu. Da je skoro ves denar izgubil v vodi ali na potu, to mu ne dela mnogo skrbi; da je le zopet doma. Celo nekaka škodoželjnost se ga loti, ko pomisli, kako bo lakomni Rožanec skakal, kadar to zve. Ta Pečar je pa dober mož, misli si, da bi le ne bil v taki puščavi! Če bi bilo le malo nižje doli, pa kar ostanem pri njem. Toda, hu! nikjer nobene vode; sam kamen pa sama skala! Sneg menda leži vse leto tukaj. Škoda tako dobrih ljudi za tako pust kraj! — Tako je premišljeval Jurij na svojem potu in hvalil Boga, da ni tukaj gori v tem mrazu doma.

(Dalje prihodnjič.)

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

I.

Gospod Spectabilis, ki je nas „Zvonove“ pisatelje koncem leta v „Slovenskem Narodu“ z razbeljeno mastjo polil, da smo se svetili kakor najbolj ukusni žganjci, zaželel si je, da bi mu jaz letos takoj jel praviti, kako je bilo takrat, ko sva se prvičkrat z medvedom srečala. To opisovati bi ne bila težavno in v kratkem povedano, a s tem bi mu samo po jedni strani ustregel, kajti njega zanimajo, kakor pravi, tudi naši domači originali kakor n. pr. Miha pa Vragov boter; a takih, in po moji sodbi še bolj besede vrednih, spoznal sem dosta, predno sem v medvedje kraje zašel ter iz njih ust marsikateri dober nauk poslušal in si ga moral zapomniti, da sem

dozorel za medvedarja in stal ko zid, ko je bilo skoro gotovo, da se bodeva s tem mogočnjakom naših gozdov na ozki poti srečala.

Da ga torej seznanim s temi učenjaki svojega predmeta in se jim hvaležnega pokažem, - kajti njim gre zasluga, da je Spectabilis zame posebe še ponvico pogrel in debel ocvirk name stresel, -- jel bom praviti od kraja. Ne bojte se pa, čitatelji, da bode to kaka zistematična razprava pričenjajoča s kemično analizo strelnega prahu in dinamično razpravo zajčjega skoka, ne, to ne! Bodo to pripovedke za nas in pri kozarci vina. Možje, katere vam bom predstavljal, bili so ali pa so še poštenjaki, ki so pili, peli in zelen gozd ljubili ter živalsko sled po snegu rajši gledali ko svilnat lišp med zidovi in drobne črke na papirji. —

Začel sem s samo torbico; na puško sem moral še dolgo čakati. Torbico so mi obesili, ko sem smel prvokrat spremljati očeta, ki je šel prepelice streljat. Bog ve kolikokrat mi je bilo rečeno: zmerom zadaj hodi in nikdar pred puško ne stopaj! Dokler nismo torej na polje prišli, hodila sva zadaj jaz in Paksel, tako je bilo psu ime: ko smo do pravih njiv dospeli, zapustil me je Paksel na očetovo povelje in sam sem zadaj ostal. V ožjo dotiko sva zopet s Pakslom prišla, ko so jele prepelice padati, kajti vselej sva se jeden pred drugim zapodila, kdo jo bode prej pobral in posebno me je jezilo, da Paksel ni hotel nikdar pobrane prepelice meni podati, ampak vselej sem jo še le iz očetovih rok dobil, da sem jo potem v torbico dejal. Kadar so prepelice pogostoma padale, posmehoval se nama je oča, posebno Paksel si je dosti hvale pridobil; kadar je pa zastonj pokalo in ni bilo kaj pobirati, takrat se nama je pa hudo godilo, kajti vselej sva bila vsega midva kriva. Jaz nisem prav hodil, ali brez potrebe kaj govoril, Paksel pa ni prav iskal in predaleč odhajal in kadar je začelo naopak biti, postajalo je to zmerom huje, tako da jaz in Paksel že v resnici nisva vedela, kam bi se dejala in kako bi hodila. - - Prav za prav sem najine grehe še le takrat spoznal. ko sem imel že sam psa in puško ter se prepričal, da taisti, ki strelja, ni nikdar kriv, ako zgreši, ampak vselej pes ali pa kak sprem-ljevalec. Vsaj to so navadni izgovori, sicer jih je pa še dosti drugih, tudi navadnih, ali pa takih, ki jih ravno prilika nanese; gotovo je, da lovec in jetnik nista nikdar kriva, prvi ne, da ni kaj pobrati, drugi ne, da so drugi njega pobrali.

Kadar je bil že nesrečen dan, litro sem se kesal, da sem šel na lov. Solnce je pripekalo, žeja in lakota sta me stiskali in še

tako kislih in griževih jabolk sem se razveselil kakor Izraelci mane v puščavi.

Še od tistih časov imam češplje v visoki časti, zrele in tudi take, katerih se je komaj še moka prijela. Težko sem čakal, da je bilo kaj v torbico dejati, ali s časom in po vročini je postala torbica jako nadležna. Zadaž sem začel ostajati ter v vsaki senci počivati, a žal! moral sem potem hitreje stopati za očetom. Pritožiti se pa lovec nikdar ne sme, da bi bil truden, še menj pa, da težko nosi in zatorej sem se premagaval in trdil, da nisem truden, akoravno sem zmerom bolj zadaj ostajal. Najhuje je pa bilo po cesti proti domu koračiti, in kakor nebeško prikazen sem pozdravil še tako reven voziček, da je le še za fantiča prostora imel. Doma je bila pa zopet velika korajža. Kazal in razkladal sem, kaj smo ubili in še posebno poudarjal, da nisem nič truden, a za lakoto sem se pač takoj udal in se tudi skazal potem, da sem resnico govoril.

Tudi med prepelicami je že marsikateri zajček se potočil, vendar prav za prav je zajec še le kasneje na vrsto prišel, in to je bila vse druga reč. Milo sem gledal za njimi, kadar je šlo več lovcev in tudi več psov z njimi na lov. Želel in težko pričakoval sem časa, ko bodem smel tudi jaz z njimi.

To se je zgodilo potem, ko sem prvič iz šole na velike počitnice prišel.

Mestu puše sem dobil palico ali pa dežnik, kakor je vreme kazalo in izročeno sem bil tistemu, ki je pse gonjače vodil. To je bil takrat pri nas stari Janez, mož, ki je dober kos lovske zgodovine na Notranjskem in torej vreden, da se z njim dobro seznanimo, posebno tudi zato, ker pod njim sem si pridobil največ nauka in veselja do lova ter do dvaindvajsetega leta skoro le z njim na lov hodil. Ko sem pod Janeza prišel, imel je mož 65 let in služil je že jedno in petdeseto leto pri naši hiši. Janez je bil bolj majhne postave; bil je — kakor je sam, Bog ve kolikokrat, pripovedoval — ravno tako velik kakor Napoleon. Pravil je namreč, da se je Napoleon, ko je skozi našo vas prišel, ravno pri mitnici ustavil in s konja stopil; da se je pa takrat on zraven njega postavil ter se prepričal, da sta bila oba jednako velika. Janez ni trpel ugovora ter je ta dogodek vselej za pravo istino trdil, dasiravno jaz še dan danes nisem prepričan, da bi bil Napoleon kedaj skozi našo vas jahal; vozil pa se je jedenkrat. Že to kaže, da Janez je bil francoske dobe mož in omenjam že sedaj, da je med vsemi narodi Francoze in Angleže najbolj spoštoval.

Francozi so se mu za vselej prikupili že prvokrat, ko so v naše kraje prišli. Zgodilo se je to tako:

„Vedeli smo, pravil je Janez, da za malo dnij bodo Francozi pri nas. Naši so bili sicer še nastavljeni pod Nanosom in po Golem Vrhu, ali da Francoza ne bodo ustavili, to je bilo gotovo. Veleli so mi torej pokojni stari gospod upreči veliko kočijo, da sem odvédel potem gospo in četvero otrok na Škol, grad pri Vremski dolini. Drugi dan potem, ko se povrnem, jelo je na vse jutro pokati, toda le malo časa je trajalo streljanje, in naši umaknili so se hitro proti Postojini. V hiši smo ostali samo gospod, jaz pa dve dekli. Bal sem se, kaj bode, in tudi dekli sta se tresli, ali gospod so nas okarali ter nam zabičili, da moramo proti sovražnikom prijazni in postrežljivi biti. Komaj se prikažejo Francozi čez Žingarico, prijahajo pred hišo poveljnik in spremljevalci njegovi. Gospod jih pozdravijo in poveljnik jim reče, da za malo časa se ustavijo ter da želé jesti in piti. Gospod reko, da jed, kakor je bila tudi resnica, je že pripravljena. Oficirji poskačejo s konj in gredó v hišo. Posedejo okolo mize, naš gospod med njimi; jaz sem pa stregel. Zmerom najboljšega sem nosil iz hrana, in za malo časa je društvo oživelo in gospod so bili med njimi kakor že stari znanec. Jaz sicer nisem nič razumel, ali po obrazih in po vsem veselem vedenji sem spoznal, da so ti Francozi prijazni ljudje. Da se jim ni mudilo dalje, Bog ve, doklej bi bili še dobre volje, toda vstal je poveljnik in vsi za njim. Zahvalil se je gospodu in vprašal za račun. Gospod so povedali, da pri nas ni gostilne, da pa vsakemu radi postrežejo in nikakor nečejo nobenega povračila. Odpravijo se; jaz sem stal pred odprtimi vrati, in ko gredo ven, poveljnik prvi, stisne mi vsak po vrsti cekin v roko in jeden od njih je še kuharici v kuhinjo dar nesel. Hitro so bili na konjih in hajdi proti Postojini! Jaz sem pa preštel 8 cekinov na roki. Nikdar prej in nikdar potem je ni bilo take zame pri hiši. Gospodu je bilo potem žal, da so gospo in otroke na Škol poslali. Francoze smo pa potem zmerom radi imeli.“

Z Angleži se je pa Janez seznanil, ko so hodili iz Trsta lovit. Največ je vedel praviti o Hebornu, ki se je gotovo vsako nedeljo ob lovskem času iz Trsta pripeljal, ostajal pa tudi ves teden pri nas, kakor je pravil Janez. Imel je posebno lepe konje in do 60 psov: na jedenkrat so jih izpustili in kadar so zajca zagnali, drvili so gospodje na konjih za njim, in ako le zajec ni v goščo zašel, dognali so ga.

„Jaz sem vselej tistemu pomagal, ki je imel pse pod seboj in tolarjev sem dobival kar na pare. Po menj ko po tolar ni tak gospod nikdar v žep segnil. Takih gospo lov ne bode več pri nas!“ tako je vselej nehal Janez.

Lahko si mislite, kako smo mi mladina Janeza z odprtimi usti poslušali, kadar nam je take pripovedoval. Izpraševali smo ga, kakšni so ti psi bili, in on nam je pravil, da vsi jednaki, kakor toliko krajcarjev, beli s temnimi lisami in tako izučeni, da, kadar je tisti gospod, ki je prišel prvi za njimi do ujete živali, z bičem počil, poplegli so vsi na mah in čakali, dokler nista on in tisti, ki je imel pse pod seboj, na mesto prijahala. Najbolje pa da je znal jahati moj strijc Matija z Orehka; temu da ni bil nobeden jarek preširok in nobena preseka previsoka. Da, sam gospod Heborn — Janez je izgovarjal Eborn — in drugi Angleži so rekli, da tacega jahača še na Angleškem ni, kakor so gospod Matija. No vidite, gospod Spectabilis, ali ni bil stari Janez original? Že samo okolo njegove velikosti se veže in plete toliko in celo zgodovinske tvarine!

Da si je bil Janez majhne postave, delal je vendar strašanske korake. Ako si ga le opazil in še tako daleč, spoznal si ga po hoji in ako bi ga po hoji ne bil, moral bi ga po velikem dimu, kajti mogočna pipa Janezova se nikoli drugače po dnevi ni ohladila nego med mašo in jedjo: po noči pa ne vselej, kajti ako je Janez vstal in šel na vreme gledat, kar se je večkrat zgodilo, vselej si je zažgal svojo veliko pipo. Čevlje je pa Janez take imel, da razen strojarjev take malo kdo nosi. Podplatov je bilo za dober palec, zadaj potkove, cvekov pa po tri vrste, kakor topov na fregati. Janez je bil tudi nekakšno okorn, ako mu je bilo poteči: ampak v korak je pa stopal, kakor bi ga bili že omajeni čevlji za seboj vlekli. Postali so ti čevlji med nami za pregovor in najbolj zasloveli so, ko smo z Janezom ptiče lovili.

Janez se za senice, cipe in take ptice ni menil, ampak poznal je le belorepce in čuka. Komur ni znano, pripovedujem, da belorepci se nahajajo po vsem Krasu in posebno dosti njih po Nanosu, koder ni gozda, torej zmerom med kamenjem. Nastavili smo brgone, čuk je bil na „krocoli“ in mladina in Janez za kako steno. Janez je imel vrvico v rokah, da je čuka vlekel in prvi pred nami klečal na jedni nogi. Gorje nam, ako se je kdo genil, ko so se začeli belorepci bližati, in jeziti na čuka. Strašen pogled nas je zadel in pomignil je Janez,

da bode brcnil. Bog obvaruj, da bi bil kdo nas prej vstal in skočil pobirat, kakor je to Janez storil, in zgodilo se je to potem vselej s tem, da je Janez strašno ob steno ali kak kamen s čevljem škravsnil. To škravs in pa Janezov okoren tek je nas vselej toliko zanimal ko ves lov. Večkrat se je prigodilo, je da oblepljen ptič z brgona padel in potem skakal in da se je potem Janez za takim ptičem izpustil, in za njim škravsal prihuljen in s klobukom v roki; to je bilo za nas čez vse. Ali misliš, da smo se Janezu na glas in vidno smejali? Tega ne, bali smo se ga in v strahu nas je imel, kakor kragulj piščeta. Ali ravno Janezova strogost in naša otročja spasenost sta bila kamen in kresalo za veden smeh. Kdo ve, kolikokrat smo Janezu prešteli cveke na čevlji, katerega je nazaj molil!

Slike iz gorenjskih planin.

Spisal M. Tonejec.

I.

V snegu.

(Konec.)

2.

Nastopilo je jutro; ne samo hribje, temveč vsa okolica je bila s snegom, novim snegom debelo pokrita. Koliba se je komaj videla iz njega. Nobena pot se ni več sledila, ne h kradam, v katerih so bila drva poravnana, ne kam drugam. Okrog in okrog je bilo vse zapadeno, in videlo se je, da v nižavah še vedno sneg gre. Gašper je trdil, da bode tudi v gorah še jelo snežiti. Ni bilo videti živali razen nekaterih ptic. Orešček ali stržek je prifrčal in se skrnil pod ostrešje, a zopet se je izgubil, gorske senice so skakale po smrekovih vejah ter iskale si živeža, skozi zamušnice pa se je kadilo iz kolibe; drvarja sta kurila. Dan je minul naglo, ker kratek je bil že. Proti večeru je bilo res vse podobno, da bode začelo zopet snežiti, ker ni se hotelo v mraz izpreobrniti. Drvarja

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

II.

A da dopolnim Janezovo podobo, povedati mi je še, da je bil mož suhljat, a vender širokih pleč; imel je velik zakrivljen nos, zoba nobenega in desno roko prestreljeno, tako da je srednji prst na njej bil v dlan pripognen. Ta izprijena roka ni nikdar mirovala, ako ni tudi Janez počival; kajti ako ni služila v podporo veliki pipi, ampak jo je v tem nadomestovala levica, tedaj je pa Janez z njo agiral; živahen kakor je bil, ni mu bilo skoro mogoče pripovedovati, da bi ne bil tudi z roko zamahoval. Dostikrat je moral pripovedovati, kako je lovec postal in k naši hiši prišel in pravil je tako:

„Ranjki stari gospod so bili dober pijatelj z duhovnim gospodom na Ubeljskem, ki je bil hud lovec. Ko se je lov pričel, prišli so gospod večkrat na Ubeljsko; lovec je pripeljal pse s seboj in sama s tem lovцем sta hodila gospoda pod goro na zajce in lisice.

Oča moj so bili čevljar in tudi jaz sem bil namenjen temu rokodelstvu, kar pa meni nikakor ni prijalo. Vselej sem milo pogledoval za gospodoma, kadar sta šla mimo naše hiše in za njima tropica lovskih psov. Gospod naš so sem ter tjà kakega cveka ali kake krpe pri čevljih potrebovali in o takovi priliki sem jim razodel, kako bi me veselilo z njimi na lov hoditi. Gospod so se nasmehnili, in pri tem je ostalo. A nekega dne pridejo stari gospod sami s psi in brez lovca na Ubeljsko in povedo gospodu, da lovca niso mogli s seboj vzeti. Duhovni gospod so pome poslali in peljal sem prvokrat pse z njima. Povedala sta mi, kje mi je pse izpustiti in kod in kako potem hoditi in kako pse klicati. Gotovo sem jima dobro ustregel; štiri zajce sta pobila in od takrat na dalje sem vselej jaz pse vodil. Iz početka mi je to zadostovalo; ali ko se je večkrat pripetilo, da so mi psi zajca prav pod noge prignali, polotila se me je nehoté želja do

puške, katero sem gospodu o dobri priliki tudi razodel. Gospod so se smijali, čez nekoliko časa sem pa vendar le dobil stari štokovnik, katerega sem bil posebno vesel.

Gospod so mi ga vselej nabili, ali streljal sem pa zmerom le zastonj in gospoda sta imela z menoj velik smeh, kajti kakor sem kasneje zvedel, svinca ni bilo nikdar v puši. Hotelo se je jedenkrat, da so gospod prah raztresli in pustili, kar ni bilo lahko pobrati; to sem jaz kasneje pobral in hranil. Pušo sem pa vselej prazno smel domov jemati in ko jedenkrat pri oknu šivam, skakala je senica ravno pred oknom po češplji; spomnim se hranjenega prahu, vzamem pušo, nabijem jo, ali vrhu prahu mestu svinca, katerega nisem imel, denem suhega graha, pomerim skozi okno, ustrelim in senica pade. Vsi pohišniki v hišo priteko, oča s palico; jaz jo potegnem skozi okno in tečem z mrtvo senico naravnost h gospodu. Toda tukaj sem bil slabo naletel! Ali sklep je bil pa ta moj trden, da puše ne popustim več. Rajši sem pohajal, ko šival, gospodoma sem ustrezal kakor sem le mogel in ko sem imel šestnajst let, vzeli so me stari gospod s seboj na Razdrto in ostal sem pri hiši.“

Kakor je to že navadno, Janez ni bil samo lovec; postal je tudi kočijaž in poredni svet, ki je Janezu zavidal, očital mu je dostikrat, da njemu ni bilo nikdar slabo na svetu. Janez je pa take besede hudo zavračal in poudarjal, da, ako bi ne bil dosti trpel in ne imel velikih zaslug, ne bi ga že tretji rod pri hiši redil. Janez si je tudi svojo hišo napravil in se oženil, in kakor nam je mati dostikrat pripovedovala, izbral si je bil najlepše dekle vse okolice za ženo. Jaz je pa ne pomnim drugačne, kakor da je vedno na ognjišči čepela, kavo kuhala in se zmerom z Janezom prepirala; v naši hiši je nisem nikdar videl. Tudi Janezova ljubezen je takrat že ugasnila; kajti omenil ni žene drugače, kakor kadar je zajca izgrešil in potem babo preklel, ki ga je že na vse zgodaj razdražila, da gotovo ni sreče tak dan.

Janez je posebno dobro streljal na tekočo žival, slabše na letečevino. Da si je veliko zverij pobil, vedel je naštevati vse; pozabil sem pa število jelenov in košut in volkov; samo to še vem, da je ubil tudi dva risa in med jeleni največjega, kar se jih je pomnilo. Rogovi tega jelena so še zdaj nad vrati Senožeškega gradu nabiti in imajo 19 odrastkov.

Janez je poznal do malega vse gozdove Kranjske. Bil je namreč strije naš, Čeh Březina, za francoskih časov nadzornik gozdom

vse Ilirije. In tega je Janez spremljal po njegovih uradnih potih. Pravil je, da časi po 14 dnij nista pod streho spala in posebno poudarjal strogost tega gospoda o gozdnih pregreških. Od mnogih pripovedek ostala mi je v spominu ta:

Pod Francozom je bilo strogo prepovedano koze po gozdu pasti. Že prej jedenkrat smo zasačili Postojinskega kozarja s kozami v gozdu in že takrat so mu gospod zagrozili, da, ako se to še jedenkrat zgodi, bode ob vse koze. In ko smo neki dan zopet v tem gozdu prehajali in se približavali vrhu Javornika, začujemo že znano zvončljanje. Prestrašil sem se, kajti prepričan sem bil, da to pot kozarju in kozam ne bode prizaneseno. Spremljala sva gospoda jaz pa neki Postojinski logar Urban. Ko pridemo že blizu čede, zaslutili so nas psi in kozar, kakor bi vedel, kdo se bliža, skušal je čedo odgnati. Toda dohiteli smo ga in gospod so mu ukazali čedo ustaviti. Kozar je kar na kolena padel pred grozečim gospodom, ki je bil tem bolj razjarjen, ker je moral, težak in velik kakor je bil, toliko časa za čedo hiteti. Proti meni se obrne gospod in mi veli: „Janez, streljaj tuto kozu!“ ter mi s prstom pokaže jedno kóz. Jaz se nisem ganil, toda gospod je k meni pristopil in tako zavpil náme, da sem bil prepričan, da se ni ubraniti, in torej sem napel in kozo podrl.

Na to gospod zavpije Urbanu: „Urban, streljaj tuto kozu!“ in s prstom pokaže drugo. Urban je ubogal in potem sem moral zopet jaz „tuto kozu“ streljati in tako sva vsak tri pobila. V tem so psi strašno tulili in kozar je prosil in se veril, da nikdar več ne bode po gozdu pasel.

Nam se je kozar smilil in očitali smo Janezu, zakaj se je udal in koze streljal, on pa nas je hudo zavrnil, da ne vemo, kaj je strah in pokorščina; tudi je navadno pristavljaj, da, ako bi bil še kakšen Březina v deželi, ne bi kazali rebra že skoro vsi vrhovi in bilo bi še dosti jelenov po gozdih.

Janezu torej sem bil izročen, ko sem smel prvokrat in potem večkrat na zajčji lov. Dober napredek je bil zame, ko sem smel tudi pse voditi. V tem ko so se drugi nastavljali, prigovarjal mi je Janez še vedno, da naj mirno stojim in se ne ganem, kadar bodo psi zagnali; jaz sem zvesto poslušal, ali težko pričakoval trenutka, ko je bilo pse odvezati. Pomagal sem jih odvezavati in ko so vsi odskakali, oglasil se je Janez. Kdor je glas slišal in njega ni videl morda nikdar, ne bi bil verjel, da je temu bolj malemu starčku mogoče

tako zavpiti. S hriba v hrib je donelo in ko so bili gostje na lovu, čudili so se vselej in hvalili Janezov glas, kadar smo se po gonji sešli. In to ne, da bi bili samo posamezni klici, Janez je znal celo vrsto pasjih in lovskih klicajev iz raznih jezikov sestavljenih, med te je pomešal še imena vseh psov in finale je bil strašanski: „—ú—tana!“ Ko hitro so psi zagnali, potisnil sem se za Janeza, Janez me je pa še jedenkrat ostro pogledal in mignil, da tiho. Oh, kako mi je srce bilo, kadar se je zajec proti nama pokazal; kako veselje, kadar ga je Janez izpodnesel! Psi so pridrveli, zajca sem jim kazal, da so se pristavili, Janez je pa zavpil: „Šuvija, po družega!“

Kadar so bili večji lovi in tudi fantiči za gonjače najeti, imel je Janez pa v resnici težaven posel. Fantiči taki so navadno cvet malopridnosti in le prehitro so se na to navrgli, da so med svojim poslom tudi Janeza jezili. Večjih lovov se je udeleževalo tudi po več gostov, navadno so bili taki lovi gostom na ljubo; gostje so bili tudi po lovu darežljivi in Janez, ki je bil na vse strani previden, umel je tudi dobro, da dober dar je treba tudi vredno zaslužiti in torej se že iz začetka pravega pokazati. Vreden začetek je bil Janezov nagovor na fantiče. Vsi smo ta trenutek težko pričakovali. Fantiči, ki so moža že poznali, skrivali so se za novince, kajti gorje neresnbnemu, in mi smo se tudi tako nastavili, da nam ni bilo v obraz videti.

Navaden začetek je bil: „Da vam zdaj povem v pričo gospodov, da, kdor ne misli prav storiti, naj gre rajši zdaj domov, kasneje bo šel bolj težko, zato ker bo nosil svinec v zadnji oplati! Nobeden iz vrste, rajši skozi steno! Kjer bom videl dva skupaj, bom méduja ustrelil. Tebe, Žrjavov (to je bil jeden najmalopridnejših), si je sam vrag izmislil, ti boš gotovo na vešalih visel, ako te ne bom jaz danes ustrelil“ itd.

Janez se ni veselil šolskih počitnic in komaj je čakal, da „otroci“, in to smo še bili, ko so nam že jele brke poganjati, zopet v šolo odidejo.

Naj mu bode prizaneseno, on tega zla ni skušal in torej ni vedel, da nam želi najhuje. Prave zamere med nami vendar ni bilo; pred odhodom smo vselej še Janezu tobaka kupili in na počitnice je vselej jeden ali drugi Janezu novo pipo prinesel. Ko smo pa še bolj dorasli in postali že bolj spretni lovci, po lovu tudi radi za vino dajali in še kako zraven zapeli, tedaj nas je bil Janez celo vesel in jel je tudi on popevati; mi smo ga pa okrožili in mu napili

in Janezu so se solze vlile; čule so se besede: „tretji rod“, in tudi nam je zašlo do srca. Vedno krepák doživel je Janez sedem in sedemdeseto leto. Žena mu je bila že poprej umrla; prepustil je bil domovanje sinu in se k nam preselil, in kadar mi bil čas za lov, nadzoroval je delovce, miroval pa nikdar. Tisti dan, ko je umrl, bil je še z delovci na polji, vrnil se pa domov ter še šel hlapcem povedat, kam naj seno spravljajo, potem pa je legel na posteljo. Ne deset minut potem pride hlapec za njim povpraševati ga za neko delo, a našel je Janeza mrtvega. Jaz sem bil na poti z Ubeljskega proti naši vasi, ko zapojó mrtvaški zvonovi. Na deželi to človeka vselej prešine; ugibal sem še, komu bi zvonilo, ko zagledam kmeta, ki je šel po seno; že od daleč mi naznani, da je „stari Janez“ umrl. Plah in prestrašen sem hitel domov in našel Janeza mirno spečega za vselej.

Po velikem požaru.

Slika iz življenja dunajskega.

Jerica. Pavle. Starka. Gospa. Siromaška soba. Noč.

Jerica (svetilnico popravlja). Olje je pri kraji. O da bilo že vse pri kraji, vse, vse! — Koliko je? — Ura stoji; oča je niso navili sinoči, kakor po navadi. — Oča! — (K oknu gré.) Nebo je svetlo; dani se. Ali je pa še od ognja! Zdaj je že vse v jeden kúp. — O Bog! — (V zibelko pogleda.) Kako mirno spi sirótišče! Slednjič se je vender utešilo in od truda zaspalo. Najbolje bi bilo, ko bi se nikdar več ne vzbudilo.

Pavle (premetava se nemirno po postelji).

Jerica (bridko). Le premetávaj se le in valjaj, zdaj imaš dovolj prostora!

Pavle (grabi po postelji, kakor bi kaj iskal). Mati!

Jerica. Zastonj grabiš in kličeš; sam si v postelji in sam ostaneš pač tudi na dalje. — — Ali morda je pa vender še mogoče. Saj pravijo, da človek ne sme nikoli obupati, naj mu bo še tako hudo.

je obiskoval ob nedeljah Pečarjeve, bil je krojač in šival ljudem daleč po pogorji in posebno so ga cenili za irhovino; nanj se je obrnil Matija. Klobuk mu je kupil, ko je imel opravek pri komisiji in dal mu je svoje široke škornje, ker so možu prizadevale preveč sitnosti pri obuvanju. Tako je bil Jurij kmalu nov od vrha do tal.

(Dalje prihodnjič.)

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

III.

Puško dobil sem prvokrat v roke, ko sem dovršil prvo latinsko šolo. Bila je to mala pušica, lastnina strijca Poldeta, ki je vse otroke rad imel in marsikaterega s to puško razveselil. Šla sva z Janezom na lov; on je streljal prepelice jaz pa navadne ptiče. Toda ni jednega nisem mogel ustreliti. Janez se je temu čudil, jaz sem bil pa žalosten. Prideva skoro do vasi in ugledava na mali lesniki celo tolpo vrabcev. Prisilim Janeza, da mi nabije še jedenkrat puško in bližam se drevesu. Vrabci odletijo in le mladiček obsedi na veji.

„No, tega boš vender le sklatil!“

Jaz pomerim, merim in sprožim, a dasiravno ni bil vrabec tri sežnje od puše, prebil je vender srečno nevarnost ter odletel. Obstojim. Zdaj Janez lud pristopi in mi veli pomeriti na kamen. Storim to, Janez pogleda za menoj po puši in potem meni v obraz in jame se na vsa usta smijati. Jaz gledam, kaj bi to pomenilo, in še le, ko se Janez do sitega nasmeje, reče mi:

„Kaj ne pomežiš na jedno oko, kadar pomeriš?“

Jaz debelo gledam Janeza in povem, da ne, Janez pa da pomižati moram, drugače da ni mogoče prav pomeriti. Skušal sem, ali ni šlo, in gotovo smešni so bili obrazi, ki sem jih napravljajal s tem,

da sem se trudil zamižati na jedno oko, kajti Janeza je kar vilo od smeha. Bila je to huda zavest. ustrašil sem se in bal, da morda nikdar se temu ne bodem mogel privaditi. Ali že za malo dnij sem prvo to težavo premagal in ptičem postal nevaren. Tri leta kasneje, ko pridem zopet na počitnice, popeljal sem se z očetom v Trst in prinesel sem s seboj lepo jednocevko, katero mi je oča kupil. Takoj drugi dan sva jo z Janezom poskušavala in Janez jo pohvali, da bode prava. Dobil sem tudi rožiček za prah in mošnico za šibre in še tiste počitnice pobil sem pet zajcev.

Ako ni bilo večje družbe, hodila sva z Janezom sama na lov. Nekega dne greva zopet pod Nanos; imela sva s seboj par izvrstnih istrskih gonjačev. Jaz sem silil, da pojdiva prav pod goro, Janez pa da ne, ker zajci so le še bolj nizko, in da, ako psa v goro zaideta, bodeta lisico zagnala in ta jih bode odpeljala, Bog ve kam. Se ve, da sem se moral Janezu upokoriti, ali malo potem, ko je Janez pse izpustil, bila sta pri meni in jaz sem šel z njima naravnost pod goro in psa sta v gori tudi kmalu zagnala. Gonila sta v skalovje in proti vrhu. Janez je prisopihal do mene in me takoj dobro oštel ter pristavil, da lova je konec za danes in da Bog obvari, ako bi psa, ki še kraju nista dobro privajena, kam prešla. Molčé sem poslušal hudega Janeza, ali zaslišim tudi psa in opozorim Janeza, da nazaj doli gonita. Tudi Janez ja zasliši in oba zreva v goro, kje bodeva žival in pse ugledala. Jaz prvi zapazim zajca, naravnost doli proti nama je kinkal po strugi med visokim skalovjem. Pokažem ga Janezu in ta takoj pošepeta, da doli do naju ne more priti, kajti kakor je bilo videti, ravno konec struge bil je velik prepad. Umolkneva in oba premišljujema, kaj bode, ako psa po strugi zajca doideta. Ali vse hitreje, nego je mogoče to povedati, ugledava psa po strugi doli goneča in ob jednom velikanskega orla, ki se je iz visočine na zajca spustil. Ali zajec je zaskočil proti steni in se potajil. Orel se jame nizko krožiti, psa priženeta do mesta, kamor se je zajec potajil, in se zaletita še do konca struge, vrneta se in orel se začne na psa spuščati. Jaz sem bil ves zamaknen v ta prizor in le želel si biti na mestu, kjer sta bila psa, da bi orla streljal, Janez je pa jezusal pri meni, kaj bode, ako orel psa pobere ali ga pa čez prepad loputne. Psa se pristavita in začneta na orla lajati, ki se je krožil ne dva sežnja nad njima, in še zdaj bi ne vedel reči, ali si je hotel zajca ubraniti ali je v resnici mislil si ga z jednim izmed psov nadomestiti.

Ker se je tudi mene polotil strah za pse, zmislil se, rečem to Janezu in ustrelim proti gori. Orel ni zmaknil in Janez se mi smijal, vendar je pa orel jel se zmerom bolj prizdigovati in se je naposled odpeljal. Psa počneta zopet po sledu stikati, na jedenpot se pristavita tik mesta, kamor je zajec se potajil, gotovo sta ga zapazila, jeden skoči proti njemu, zajec pa doli po strugi, pes za njim, konec struge zajcu táł zmanjka in v velikim kolobaru se prevrne v nižino. Pes prileti do kraja, oba z Janezom ob jednim vzdahneva, toda vendar se je še ustavil, dasi komaj, da ni pal za zajcem v globino. Janez je jel psa klicati in ob jednem je mene ošteval in mi očital, kaj bi bilo doma, ko bi se bil pes ubil in Bog ve, kolikokrat sem moral slišati, da otroci niso za lov. Psa prideta, Janez ja priveže, jaz mu rečem, da pojdiva gledat pod stene za zajca, a on mi odgovori, da naj grem, kamor hočem, on pa da gre domov. In to je storil in jaz sem šel za njim. Da bi bilo psov, ki sta tudi nas dosti stala, res škoda, bodi v dokaz to, da je leto kasneje bila psica kupljena in odpeljana na Dunaj v cesarski pasji hlev.

Največ sem hodil na lov z že omenjenim strijcem Poldetom in njegovim lovcem Posežcem. Strijc je imel najboljše pse gonjače, sloveli so ne samo po Notranjskem in po sosednem Krasu, ampak rekel bi, skoro po vsej Kranjski, in Posežec je bil najbolj vstrajen in vešč brakir. Bil je Janezov bratranec, štiri leta mlajši od njega, ampak bolj krepak in postaven mož; jako miren, dober in posebno dovtipen. Še otroci smo bili prepričani, da Matevž, to mu je bilo ime, zna tudi čarati. Noč ali dan, to je bilo Matevžu vse jedno. Ko smo ves dan lovili in bili vsi utrujeni, šel je Matevž še po noči na Nanos k svoji ogljenici pogledat in na vse zgodaj, ako je bilo treba, skliceval nas je zopet na lov. Gotovo tretjino svojih dnij je Matevž pod milim nebom prenočeval; pri sedemdesetih letih ni imel še sivega lasu na glavi. zobe pa še vse take, kakor bi bili iz slonove kosti izrezani. Kadar smo na lovu počivali, sedeli in ležali, pil in jel je Matevž stojé, in ko smo na večer na voz poseli in Matevža poklicali, ni bilo nenavadno, da nam je velel odpeljati se rekoč: „Bom že za vami prišel.“

Bog ve, kolikokrat nam je Janez pravil in tudi Matevž sam, da je jedenkrat zajca ves dan po snegu poganjal in na večer živega ujel. Janez se je rad pohvalil, Matevž nikdar; tudi se ni nikdar jezil, znal je pa Janeza ujeziti kakor nobeden. Matevž je po solnci vedel za vsako uro dneva, ravno tako po luni in zvezdah za ponočni čas;

za vsako vreme je imel svoja posebna znamenja in skoro vsaka skala in vsak vrh po Nanosu je bil poseben pripomoček k vsej tej vednosti. Ako je Matevža noga bolela, rekel je, da ga je krota brcnila, po obrazu ga je sova opraskala, hlače raztrgane mu je krt preril. Nam mladini se je to vse kaj čudno zdelo, Janeza je pa jezilo, in dostikrat ga je zavrnil, zakaj tako pravi, kar ni nič; Posežec je pa Janezu odgovoril, da naj miruje, kajti sicer mu bode tako naredil, da nikdar več ne bode zajca ubil.

Ali Matevž je imel naglavni lovski greh nad seboj in ko ni družega nič pomagalo, rešil se je Janez vselej s tem, da jo je na ta greh zasukal. Matevž je namreč jedenkrat pri Čenčkovih dolgo v noč vasoval in potem po ulici šel proti Ubeljskemu. Ravno tisto jesen je hodil tudi medved z Nanosa na polje in ko Matevž pride do srede ulice med veliko cesto in ubeljsko potjo, skoči medved skozi preseko in ravno pred njega. Matevž hitro naproži, pomeri, ustrelj in dobro zadene, kajti že onkraj ulice je padla in poginila Valavsova krava, ki je čez noč na paši ostala in v temni ulici Matevža premotila in v nesrečo spravila. Ta madež je obvisel na sicer previdnem Matevži in zlobni Janez je le prerad Matevžev dovtip s tem zavrnil, da je povedal, kako je Matevž že rogatega medveda ubil. Nesreča je bila to za Matevža, ki se je takrat pogumnega pokazal, v tem ko bi se bil marsikdo drug tako prestrašil, da bi bil celo še puško pozabil in potem pa pravil, da je medveda videl, pa da je bil predaleč ali pa da je le prehitro čez ulico skočil. Prave sreče Matevž že itak ni imel, sicer bi bil tudi zlato svetinjo nosil, tako jo je pa samo zaslužil; nosil jo je pa nekdo drug. To se je dogodilo tako:

Najdražja kupica vode na svetu.

Spisal dr Fr. Simonič.

Dred dvesto leti razprostirala se je velika Rusija samo na severu do morskih obal z jedinim pristaniščem Arhangelskim, ki je le par mesecev v celem letu ladijam pristopno, ves drug čas pa je krije ledena odeja. Na jugu in zapadu zapirala sta Rusu

„Ti sam?“ zavzame se Štefan, moža sta pa molčala in nevoljna sta bila na tako prevzetno govorjenje.

Jurij pa odbije polovnjaku veho, da voda izteče, naloži potem prazno posodo brez truda na voz in hitro zopet nalije vode.

„Tako bi bil pa tudi jaz znal narediti!“ odreže se Štefan. Možev pa je bilo malo sram, kar pa nista hotela pokazati.

„Dobra misel pride vselej prepozno!“ pokima Matija in se nasmeje in za njim se smejo tudi drugi, a nobeden tako iz srca kakor Anica.

(Dalje prihodnjič.)

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

IV.

Mlad mož lazil je Matevž, kakor mu je bila navada, nekega dne pod Nanosom okolo, kar ugleda štiri jezdece, avstrijske huzarje. Zašli so bili in gotovo bi bili prišli v roke Francozom, kateri so takrat še ves naš okraj v rokah imeli; ali Matevž se približa huzarjem in jim dopove, da so v silni nevarnosti. Kaj storiti? Nazaj niso vedeli kam, dalje niso smeli. Matevž si izmisli in odvede huzarje in konje v cerkev svetega Brica, ki stoji sredi gore. Sam revež je Matevž potem znašal in hranil več dnij huzarje in konje in ko si ni vedel več pomagati, potožil je svoje težave glasovitemu muzikantu in larmarju Bravincu z Ubeljskega. Nosila in skrbela sta potem skupno, saj se ve, da kar najbolj skrivaj; kajti Francozi niso marali za dolge sodbe in bala sta se tej kratki sodbi priti v roke. Nekdo domačih je pa vendar njiju skrivno prehajanje opazil in sicer največ po tem, ker sta moža le predosti kruha in vina kupovala. Prijel ja je ostro in udala sta se, da imata skrite huzarje in kje. In Bog ve, kako bi se bila reč izšla, da se niso ravno ob tistem času jeli Francozi iz naših dežel proti Vlaškemu odmikati.

Komaj so bili Francozi čez Žingarico, šel je Matevž po huzarje in ti veseli in dobro spočiti odjašejo za Francozi. Po Vipavski dolini

so jih ljudje kakor prvence naših čudno gledali, tem bolj ker Francozi so ravno pred njimi odhajali in že v Vipavskem trgu so huzarji Francoze došli. Strah se je Francozov polotil in bežali so popustivši lonce pri ognjih; kajti mislili so, da je cel oddelek naših že za njimi. Huzarjem so Vipavci napivali in osrčeni se poženo za bežečimi Francozi. Ko ti huzarje za seboj zapazijo, poskačejo s ceste na njive z vinsko trto zaprežene. Huzarji skušajo za njimi, toda trte jih ovirajo in Francozi začno od vseh strani nanje streljati in jednega res kakih 150 korakov od Marijine cerkve v Logu ustrelje. Bil je to slavljeni Pavl Rostas, kateremu so kasneje lep spomenik postavili, ki ga še zdaj vidiš pred cerkvijo v Logu.

Matevž in Bravinec sta za huzarje pri krčmarji račun plačevala, mož pa, kateri jima je na sled prišel, vedel si je za svoje zasluge zlato svetinjo pridobiti.

Mene je Matevž posebno rad imel in imenoval me Anžek; jaz in sploh mladina smo pa tudi Posežiča rajši imeli ko Janeza, kateri nas je le bolj v strahu držal. Posežič se je radoval, kadar smo mi kaj pobili, Janez pa, posebno ako ni bila tudi njemu sreča ugodna. očital nam, da se nam le primeri, kakor slepi kuri zrno.

Le jedenkrat pomnim, da sva se z Matevžem grdo pogledala in tudi to le za trenutek. Bilo je proti jeseni in medved je hodil z gore v stranske pašnike na lruške. Nekdo iz naše vasi, imenujmo ga Kolar, ki se je tudi s puško bavil in po noči s psom jazbece lovil, pove mi, da medved v pašnike zahaja, da on se je s Stranci že menil in tudi ti da mislijo, da pri polni luni in jasni noči bi bilo mogoče medveda dobiti. Jaz sem se te misli takoj poprijel. Kolarja pošljem v Stráne, da se z dotičnimi možmi domeni, sploh pa je bila tajnost med nami dogovorjena; prvič zato, da bi svet ne imel prilike šaliti se, ako se človek na medveda odpravlja in potem še zajca ne prinese; drugič in posebno zato, da ne bi moja mati o tem pozvedela, kajti ta bi gotovo ne bila dovolila v to ponočno ekspedicijo.

Kolar se vrne in pove, da še za tisti večer je vse domenjeno: šest da nas bode, o polunoči da se bomo nastavili štirje od Rjave stene dalje proti gozdu, on in še jeden da bodeta pa šla s psi s pašnikov preganjat medveda, ki bode preplašen po navadni poti v goro silil. Jaz sem bil razburjen. Bilo je prvokrat, da sem se na medveda odpravljal in to še po noči. A človek obrača, Bog pa obrne: že pre! poludnem

je mati pozvedela za našo s toliko previdnostjo domenjeno nakano: pozove me ter mi odločno reče, da ponoči in na medveda ne smem. Vse moje prizadevanja ni nič izdalo. Mati mi ni dovolila iti na medveda. Mene je to tem bolj peklo, ker mi je šlo za lovsko čast. Mladenič osemnajstih let ima še poseben občutek za take in jednake časti. Sklenil sem pri sebi, da grem in, ako bi dovoljenja ne dobil, tudi brez tega. Pri obedu sem skušal mater še pregovoriti ali zastonj; še le popoldne se je mati premislila, čemur sem se jaz skoro čudil.

Že ob 9. uri zvečer smo bili v Stranah zbrani. Vseh šest nas je sedelo v nasprotnem konci podolgate nizke sobe; pred seboj smo imeli polne kupice, na sredi mize je stal bokal, lojeva sveča je slabo svetila in kadilo se je iz šesterih pip. Z vsakim bokalom smo bili še bolj gotovi, da nocoj bode medved naš. Posebno Kolar je poudarjal zasluzke, katere bodeta on in njegov pes pri tem delu imela. Mahoma se vrata odpro, nekdo vstopi, obstane in tanko, ostro zazvižga. Vsi smo zrlji proti vratom, da bi ga spoznali, pa ga nismo, dokler se ni oglasil in rekel: „Ne boste ga sami drli, ne!“

Zdaj še le smo spoznali Posežiča in ga k mizi pozvali. Pri ogljenici je imel ta dan opraviti, kajti ves črn je bil po obrazu. Skušali smo pozvedeti, kako je zaznal za našo nakano, Matevž pa pokaže bele zobe, nasmehne se in reče, da je to po krokarjih zvedel, ki so se nad ogljenico pogovarjali, da medveda nocoj zadnja ura čaka. Smijali smo se Matevževemu odgovoru, bil je dobro vzprijet in njemu na čast smo ga še par bokalov izpili, potem pa šli pod goro in proti gozdu.

Mene so nastavili ravno pod Rjavo steno na malo planoto; pri hruški sem slonel.

Ne bom rekel in trdil, da se kar nič nisem bal, ampak trden sklep je pa bil, da umaknem se ne. Začujem znamenje, da so se psi odvezali in ob jednom tudi stopinje po poti in proti meni. Pride do mene — Matevž.

Silno ga vprašam, kaj pohaja in išče. On se za mano ustavi in reče: „Tukaj bom stal.“

Takrat Matevža grdo pogledam in ostro rečem, da pri sebi nobenega ne potrebujem.

Matevž na to prav mirno reče: „Mati so tako ukazali!“

Jaz se potolažim in konec je bil besed.

Medved nam je po strani in proti Suhi žagi ušel. Drug dan sem zvedel, da nas je Posežič ovadil; kako nam je on na sled prišel, še dan danes ne vem.

Mati, ki je previdela, da mi ni skoro ubraniti, da bi ne šel na ponočni lov, sporočila je Matevžu, da me samega ne sme pustiti.

Še le po noči je Matevž z gore prišel in se potem odpravil za nami v Strane. — —

Dasiravno na videz nasprotnika, vendar sta se Janez in Matevž rada imela. Ko je Janeza smrt pokosila, bil je Matevž potrč in pogostem je ponavljal besede, da zdaj je tudi on na vrsti. Le za jedno leto ga je preživel, jele so mu noge otekati in tudi on je lahko umrl. Toda med nami, ki smo pod njima začeli loviti in lovci dorastli, ostala sta tudi na dalje in ostaneta v spominu, dokler nam zadnja ne bije. Med lovom in po lovu vselej sta bila v pogovoru. Kadar je bilo med nami različno mnenje, kako bi pognali in kako bi se nastavliali, vselej smo se nánja sklicavali, vselej smo poudarjali: tako je Janez nastavljal v tem hribu in tod je Posežic s psi prehajal. Preobširno bi bilo, ako bi hotel navajati vse dogodke in lovske posameznosti, katere smo s tema starostama doživeli in o katerih smo se potem Bog ve kolikokrat zopet menili. Sem ter tja bom kako povedal, ko bo to ravno prilika nanesla.

O prikaznih in duhovih.

Spisal in v literarno-zabavnem klubu ljubljanskem čital dne 5. nov. 1881. l.

Dr. Jos. Vošnjak.

I.

Dregledujé te dni svoje stare listine, našel sem rokopis. katerega sem bil pred 25 leti spisal, a ga potem založil. Ko ga spet preberem, stopi mi živo pred oči dogodbica, katero sem tačas doživel in po prvem mogočnem utisu zabeležil.

Ogromna večina človeštva je verovala, veruje še zdaj in bode menda verovala na netelesna, navadno nevidna bitja in na neko tajno zvezo živečih z mrtvimi, vsled katere se v izrednih, redkih slu-

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

V.

Predno se ločim od domačih tâl in povem, kako se mi je drugod po svetu in na lovu godilo, ne morem si kaj, da ne bi sam sebi, sorodnikom in prijateljem svojim na ljubo tiste dobe omenil, katera nas je več let zaporedom v jesenskem času na Nanos vabila in katere se vselej radi spominamo; saj toliko veseli morda nikdar več skupaj ne bomo. Ujema se ta doba s taisto, v kateri se je narod naš prebudil iz dolgotrajnega hiranja in je bilo vsako veselje, vsako društvo povišano in navdahneno z zavestjo, da nismo samo bitja na svetu, za katera samo tisti vedo, ki jim ukazujejo, ampak da smemo, kakor vsak drug narod, vsemu svetu povedati, da smo in da se upamo tudi dokazati, da nas je treba. Dovoljajte mi, da rečem, in s ponosom rečem, da nikjer na Slovenskem ni narodna zavest že v prvem hipu tako lepih in plodunosnih kalij pognala kakor v naši vasi in nje bližnji okolici. Povedal bodem o tem več in kar trdim, z dejanji dokazal o drugi priliki, a omeniti sem moral tega, ker vzbujena narodna zavest vplivala je tudi na družábno življenje.

Narodnjaki smo se zbirali skupaj, bodisi za lov, bodisi za drugo veselje. Potihnili so rodbinski prepiri, pod narodnim praporom ni bilo stanovske razlike; narodnjak si vstopil v vsako pošteno hišo, in umikati so se jeli objedci in tisti, ki so nas ločili. Vsako jesen na Nanosu smo se zbrali tisti, ki smo v poletnem času pod Razdrtsko zastavo obiskovali kraje, kjer so se zbirali v prid in napredek naše reči domorodci iz vseh slovenskih pokrajin, in na večer in po lovu spominali smo se zopet prelepih trenutkov in vseh prijateljev, s katerimi smo jih doživeli.

Zbirališče in stan naš je bil pri Strgarjih v Pižéntovi hiši.

Strgarji se imenuje sedmerica kmetov, ki so za Nanosom po gori naseljeni. Najbližji od našega kraja je bil Pižént. Tedaj je še stari živel, gospodaril je pa že sin. Stari je bil pravi gorjan in vztrajen lovec. Prvikrat sem se seznanil ž njim, ko sem bil deček z očetom na gori pri Pižénti.

Z očetom sva po gori doli kotorne streljala in za poludne počivala pri Piženti. Stari je k nama prisedel in na očetovo vprašanje, kako se ima, pritožil se, da je truden; povedal je tudi nekaj. Pravil je, da mu je nekdo pred tremi dnevi posebno velicega dorejenega kozla iz hleva ukradel. Njega da je ta drznost posebno jezila, ali kam se hoče obrniti? „Ne rečem — pravi mož, — ko bi bil že sneg, ali ko bi bilo vsaj mokrotno, da bi se sled poznal; ali po suhem se nisem vedel kam obrniti. Pomiriti se pa le nisem mogel in najprvo sem šel čez goro v vipavsko dolino. Pozvedoval sem po vseh potih, misleč, da je tat kozla proti Trstu odpeljal. Nič nisem pozvedel in brez počitka sem jo ubral zopet čez goro in proti domu. Doma se malo pristavim in ne slušaje svojih odpravim se že na večer proti gozdu in proti Podkraju. Pazno iskaje po potih sledú pridem do Podkraja, a tudi tam nič ne pozvem. Čakam dné in svetlobe in hajdi dalje proti Rovtam. Vse dopoludne hodim in stikam, pa svojega blaga le ne morem zaslediti. V Hotédržci popijem polič vina in pozvedavam, pa ničesar ne zvem ter se obrnem proti Logatcu. Grem in gledam in ko pridem do mesta, kjer se je stranska stezica v pot stezala, opazim v prahu sled svojega kozla“.

Že prej, ko je mož omenjal, da je gledal in stikal po sledu svojega kozla, pogledavala sva se z očetom, kako bi mogel mož že po sledu svoje blago poznati, in zdaj se oča oglasi in vpraša: „Kako ste pa poznali, da je bil sled ravno Vašega kozla?“

Pogleda naju Pižent in s trdim glasom oporeče: „Kaj ne bom svojega blaga poznal po sledu, pa tacega kozla, ki je stopal ko mala telica!“

Oča je bil s tem zadovoljen in Pižent je nadaljeval: „No, mislim si, zdaj sva pa že skupaj; ako ne prej, v Ljubljani se snideva. Sled mi je pošel in kakor sem tudi stikal. kje se je umaknil tat s kozlom iz velike poti, tega le nisem mogel doslediti in kasno sem prišel v Logatec. Za dné sem šel proti Vrhniki in nad Vrhniko na veliki cesti zasledim zopet kozla in grem po sledu naravnost

na Vrhniko in v hlev, kjer je bil kozel zaprt. — Kozla pogledam in grem v gostilno. Ni bilo treba povprašati za tatú, kajti ko hitro me ugleda, hotel se je umakniti, toda zapodil sem se vanj in žal, da so mi ga domači ljudje in gostje iz rok izpulili; končal bi ga bil, kakor sem bil jezen. Danes ob zori sem kozla domov pripeljal in zdaj sem v resnici truden.“

Tak je bil Pižent v šestdesetih letih; krepák in po ves dan z nami je bil tudi še pri sedemdesetih. Vesel nas je bil, kadar smo prišli in vselej naš gost, rodbina njegova pa nam je na vse strani ustrezala.

Še pred dnevom smo bili na nogah, izdaten zajuterk nas je okrepčal za ves dan, lepa tropica psov je težko pričakovala odhoda, in hajdi v gozd! Še le na večer smo se vračali žejni in lačni, kuhali in pripravljali smo si sami in živeli potem v kasno noč „kakor Bog zapoveda“. Prostorna soba v prvem nadstropji je bila za nas, pri dolgi mizi smo sedeli, kmet in gospod, vsak jednako veljaven, največ pa tisti, kateri se je na lovu najbolj izkazal. Glad nas je prej minil, žeja pa nikdar; tudi brez prepira ni prešlo, najvišji sodnik je bil stari Pižént. Mož je bil krepkih in odločnih besed, toda tudi zvit in ostre šale. Radi smo ga poslušali, kadar je pripovedoval, kako je medvede in rise pobijal in dostikrat ponavljal, da je on v vipavski „komisiji“ okoli 300 gld. talij potegnil, o čemer se vsak lahko prepriča. Obstal je pa tudi mož, da je ni pedi kože na njem, ki bi ne bila prestreljena, kajti z grofovskimi logarji so se vselej s svincem pozdravljali.

Kakor ni on nobenemu prizanesel, ki je bil lovskega greha kriv, prizadevali smo si tudi mi njemu vračati, kar se nam je jedenkrat posebno posrečilo. Prišli smo čez goro in lovili po gori proti Strgarjem, Stari nam je prišel nasproti in očitali smo mu, da je letos že vse zajce pobil on sam ter da ga ni zajca pregledati. On se je rotil, da to leto ga še ni bilo zajca pod njegovo streho. in lovili smo dalje. Jeden izmed nas pa veli nekemu lovcu, naj se odpravi naprej do Piženta ter reče materi, da naj napravijo zajca, ki je v hramu, za gospode, ki pridejo. In v resnici, ko vstopimo v hišo, čepela je stara Pižentovka na ognjišči in zajca na ražnu obračala. Občni smeh je pozdravil ta prizor, stari Pižént pa je klel „zviti gospôdi“ in grozil „neumni babi“.

Vselej za več dnij smo ostali na gori, ako nas ni slabo vreme pregnalo: za posteljo je bila nastlana slama, a s pijačo nas je pre-

skrbávala Pižentova Micika. Mi smo po zajuterku v gozd odšli, ona pa čez goro v dolino po vino. Več let je bila pravilna mera sedemnajst bokalov na večer. Do tega pravila nas je bil stari Pižent napotil in sicer takóle: Prvo leto smo neki večer preudarjali, ali bi popili vse vino, kar ga imamo, ali bi ga polovico za drugi dan prihranili. Pride beseda in vrsta na Piženta in on se na kratko odreže: „Vse izpiti, vse snesti! Bog ve, bomo li jutri še živi?“

Odločil je lakonični odgovor, izpili smo ga in ravno 17 bokalov ga je še bilo in tako dobro nam je zalegla ta mera, da smo se je držali in jo krstili za Pižentovo mero.

To vam je kratek obris gorskega življenja, ki se je ponavljalo več let. Koliko dogodeb, koliko pripovedek, koliko lovskih prizorov obseza! Vsak dol, vsak vrh ima svoje povesti, nejedne žalostne, izimši, da pod Debelim Vrhom smo nekega dne vsi najedenkrat bili brez tobaka. Jeden se je na družega zanašal in vsem je pošel. Že večer poprej je začelo izposojávanje, zjutraj smo čutili, ali molčali v preteči nevarnosti. Po prvi gonji „Za hlevi“ je bila kriza gotova in povišana še s tem, da je ob enem tudi Baraku iz Lozic do zadnjega prahu pošel. Ti se smeješ, bralec, ki ne veš, kaj je nekaterim ljudem tobak v gozdu. Lakoto, žejo, to vse ti voljno prebivajo, brez tobaka pa ne morejo biti. Brakir, ki je zadnji k nam prišel, povpraševal je pipo v roki držeč plaho za tobak. Ko so ga naše besede prepričale, česar se je že itak bal, kar obrnil se je in kar udril jo naravnost proti domu.

„Ej! Ej! Kam? Kam? Ne domov!“ vpili so za njim.

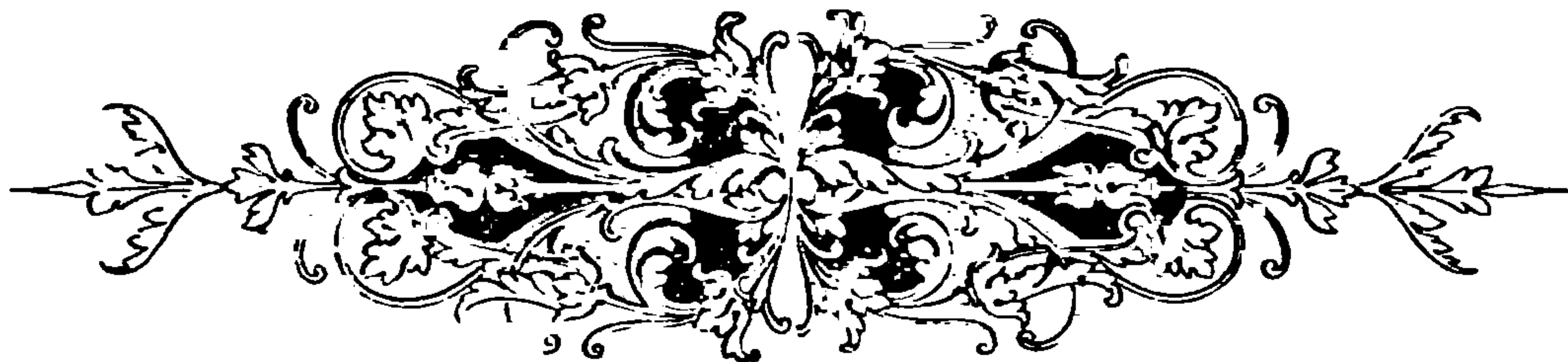
Mož se obrne in z vso resnóbnostjo odgovori: „Pustite me, še tako ne vem, bom li še živ ostal do doma.“

Da ga živega ohranimo, stresemo skupaj vse smeti iz mehurjev in takoj fantiča odpošljemo štiri ur daleč po tobak. Brakir, oča njegov, zapretil mu je, da nikdar več mu ne sme pred oči, ako bi se dal doma materi pregovoriti in nam ne prišel s tobakom nasproti. Bralec, ki se še zmerom smeješ, genilo bi te bilo vsaj to, ko bi bil skrivaj opazoval najljubše tobakarje, kako so meneč, da jih nobeden ne opazuje, na nasprotnem konci cevi glevili in ko bi bil videl starega Baraka, kako je nos v tobakiro tlačil, kakor bi si ga bil hotel odščipniti in kako je proti poludne izginil in šel proti domu, kakor bi bil kaj ukradel, mož, kateremu je bil dan med nami vselej prekratek, in ki je vselej rad en dan na gori navrgel, akoravno je Micika z

vinom vselej tudi sporočilo prinesla, da mati so rekli, naj oča pridejo domov.

Po tretji gonji so nas Vipavci zapustili in kar nas je še ostalo — sedmero nas — zastali smo še dvakrat. Ko smo se približavali vrhu gore in nagnivali proti sv. Jeromenu, nismo se ozirali po ladijah na morji, niti občudavali prekrasnega pogléda proti vlaški ravnini. Vsak je le gledal, kedaj in kje se bode prikazal fantič s tobakom. Že iz navade smo nekoliko počivali nad cerkvijo. Smeli bi biti dobrovoljni, kajti lepi plen so bile tri srne, a vendar sicer najbolj zgovorni možaki so molčali zamaknjeni, kakor bi bili prebili nezgode poln dan. Drugim pa, katerim ni bil tobak vse na svetu, uhajal je vedno smeh. Kar — oh nepozabljivi ta prizor! — prikaže se fantič vrhu pota svetega Jeromena in zavpije. Vsi ob jednom bili smo po konci in se oglasimo. Vsak je po pipo segnil, jel jo snažiti in poskušavati, ako vleče; oča je še godrnjal na fanta, kod hodi tako dolgo; ta pa položi na tla in razgrne ruto, v kateri je bilo funt tobaka. Pokleknemo okolo zaželjenega daru božjega in tlačimo si pipe. Vsem je beseda pošla kakor lačnim pri juhi, le dim za dimom je vsakateremu uhajal iz ust. Zadovoljnost se je vračala na obraze, posedemo jedni po skalicah, drugi poležejo po tleh, le fantič je stal in pot si brisal in pritoževal se, da je le predolga pot od Strgarjev v goro, od tam na Razdrto in zopet nazaj do svetega Jeromena. V resnici, hvale vreden je bil fantič, ali kdo se je zanj zmenil? Za nami so puške slonele, na večjo steno so bile srne zložene, okolo nas so utrujeni psi ležali, tik pred nami je stala tiha cerkvica, in soluce je le še Triglava obsevalo in se potápalo v Jadransko morje. Nikdar te ne pozabim, prelepi trenutek, vsa radost je bila v tebi!

Mrak nas je opominal oditi. Še vsak jedno pipo smo si ga natlačili in hajdi čez rob in proti domu!

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

VI.

Ko sem v šolo hodil in prišel tudi na Štajersko, čudil sem se množini divjačine, ki se ondu nahaja; a ko sem našel priliko loviti, posebno zajce po polji, prepričal sem se dejansko o tem, kar se mi je vedno že dozdevalo, da lov ne zanimlje samo s tem, da se žival pobija, ampak lovec mora imeti zasluge tudi v tem, da si ve in zna divjačine tudi tam prisvojiti, kjer je je le toliko, kolikor je ostaje brez posebnega varstva in posebne gojitve.

Po prijatelji sem se seznanil v Gradci s cesarskim nadlogarjem, bivajočim v Lankovici, in udeležil se tam zimskih lovov po gorah med dolenco in gorenjo Štajersko posebno zato, da bi streljal na žival, katera se je na Kranjskem, žal, zatrla, to je na jelena. Dasiravno sem se dosti trudil in ostal celih 8 dnij v Zali, vasjo sredi hribov in gozdov in na cesti, ki vodi iz Köflacha v Ljubno, vendar se mi ta želja ni izpolnila; postala sva pa dobra prijatelja z Veitom, tamošnjim logarjem, kateremu sem za trdno obljubil, da vzpomladi se vrnem, kadar bode čas za petelina.

Veit je bil rojenjá Slovenec, toda še mlad prišel je med Nemce; slovensko je torej samo še umel, govoril pa le težko. Bil je pa lovec, kakor sem jih malo spoznal. Ne samo, da je bil vztrajen in da je dobro streljal, spoznal se je tudi na sled in vsako navado živalij kakor malokdo. Oponašati in vabiti žival je znal pa tako, kakor nisem za njim nobenega lovca našel.

Poseben je bil Veit tudi zato, ker je malo govoril, bil največ zamišljen, in čemur sem se posebno čudil, bilo je to, da se je pijače ogibal.

Vas Zala štela je takrat 64 hiš, ali bile so raztresene po hribih, pri cerkvi jih je bilo le 7 ali 8, med temi precej dobra gostilna ravno nasproti cerkve, za gostilno pa málin. Gostilničar je bil mlad in v tem kraji jedini, nekoliko izobraženi človek, vdovec. Za pomoč je imel

pri sebi sestro, dvajsetletno, prav nežno deklico, ki je v Gradci v šolo hodila.

Natančneje moram opisati mlinarja. Mož je imel okolo šestdeset let, bil je velik in debel, zalitega obraza in kratkega vratu, zmerom v jedni in tisti obleki, popolnoma z moko oprášeni. Na glavi je nosil kapico s čopkom, in ko bi ga bil na zid naslonil in ti ga od daleč pokazal, rekel bi bil, da tam velikanska vreča sloni. Obleka in kapica mlinarjeva sta morali biti silno stari. kajti tisti čas, ko sem jaz v te kraje zahajal, mlinar je samo še spal v málinu, od zjutraj do večera pa v gostilni sedel in pil. dopoludne žganega, popoludne in v noč pa surovega: v tem času torej obleke ni oprášil. V mladih letih bil je vojak in pri žrebcih v Pibru: vdova starejša od njega zaljubila se je vanj in napravila ga za samostalnega mlinarja. Ne vem, je li hodil mož tudi po Českem ali odkod so mu ostale besede, katere je vselej rabil, kadar je ob mizo udaril, kar se je prav dostikrat zgodilo, namreč besede: „Du verfluchte Pardubicpruken!“

Dva lovca hodila sta z máno in s Veitom, krojač Miksner, suhljat človek, drobnega, šilastega nosa, katerega je vedno s tobakom pital in z modrim robcem brisal, in posestnik in žagar Fuxpihl, mož majhne postave, srednjih let in vedno dobre volje. Bila sta oba strastna lovca, posebno krojač.

Ko pride vzpomlad in čas, da se petelin jame glasiti, pisal mi je nadlogar iz Lankovica, da naj pridem na lov ter s seboj pripeljem še kakega prijatelja. Vzel sem s seboj doktoranda Oettla, rojenjá Tirolca, mirnega in ljubeznivega mladeniča, ki je moral biti vsakemu všeč. Stanovala sva v jedni hiši in prava prijatelja sva si bila. Nisva šla naravnost v Zalo, ampak pristavila se v Lankovici, in od tam šla za prvi večer v hribe nad tem krajem in v vrh Laudanbaumkogel. Spremljal naju je logar Leitner, človek, ki bi bil morébiti dober cerkovnik, ali bodisi birič, ali kaj jednacega bolj oficijalnega, samo lovec ne: kajti, dasi že v dobrih letih, nikakor se možu puška ni podala in ko bi bil še sto let živel, živalij bi bil on malo prevaril. Klepetal je pa vedno in pripovedoval in circulo vitioso vedno jedno in isto.

Že skoro nekoliko kesno je bilo, ko smo prišli na kraj, kjer so se petelini nahajali. Leitnerju izročim prijatelja, da ga pelje poslušat, a sam si izberem svoje mesto, katero ni bilo po volji Leitnerju, ki je trdil, da on z gospodom si bodeta boljše izbrala. Jedva se

usedem, že zaslišim šum v zraku: blizu mimo mene se petelin popelje ter se pod menoj kakih 100 korakov usede. Mirno sem čakal, da sta se že v trdem mraku Leitner in Oettel vrnila. Leitner mi je z glavo majé pravil, da teško, da bi petelin v tem robu bival ter je meni, ki sem mu rekel, da sem ga slišal in da vem zanj, odkimal, da sem se motil. Šli smo za rob do kmeta, kjer smo prenočili. Imeli smo precej živeža in pijače s seboj in do 11. ure se nam je prav dobro godilo. Leitner se je pripil, jezik se je še bolj omajal in zvedela sva iz njegovih ust čudovite tajnosti o lankoviški kaznilnici, katerih se ve da ne smem objaviti, ker Leitner je pri vsaki peti besedi ponavljal, da Bog obvaruj kaj dalje praviti, in to sva mu zagotovila. Luč ugasnemo in poležemo po klopeh.

Prej ko je bilo treba, bili smo po konci in šli v gozd. Kmet je prijatelja in Leitnerja v poseben kraj peljal, a jaz se nisem dal prepričati, da bi se bil motil za petelina, in se v resnici tudi nisem, kajti o prvi zori se je oglasil in še v temi sem bil pod drevesom, kjer sem ga poslušal ter se tresel, predno sem ga mogel ugledati med vejami ter ga sklatiti.

Še pred peto uro smo se sešli. Leitner je zopet majal z glavo in se čudil, da je bil petelin tam, kjer ga on ni hotel, pozdravili smo Laudanbaumkogelbaura ter šli navzdol.

V Lankovici sva pri prijaznem nadlogarji dobro obedovala, Leitnerju roko in v roko stisnila in odpeljala se v Zalo, kamor je dobri dve uri. Veit naju je pričakoval, Miksner je za ta dan hlače in šivanko tudi na kol obesil, mlinar nama je do gostilničnih vrat nasproti prišel, „s'Micel“ nama je pobrala, kar sva hotela sama v sobo odnesti ter samo puške Veitu prepustila. V prijazni sobi smo za mizo posedli, „s'Micel“ je vrč na mizo postavila in razgovor se je takoj pričel, za koliko dnij ostanemo tukaj. Jaz povem, da v dolini le kaka dva dni in da hočeva tudi na Pasuralm na ruševce. V tem, ko sva se s prijateljem krepčala, opazil sem, da je Veit Miksnerja in mlinarja iz sobe izvabil, in ko se zopet vrnejo in se raznovrsten razgovor zopet prične, jame me Veit in vsi za njim „Grof gnaden“ titulirati, čemur sva se s prijateljem jako začudila. Jaz ugovarjam, a zastonj. Veit se je celó opravičeval, da mu nikar za zlo jemati, ako tega do danes ni vedel, mlinar se je tudi prizdignil ter za kapico prijel in Miksner je celo pristavil: „I hob mir's e gdoht!“

Še le ko sem se v Gradec vrnil in puško iz usnjatega zavoja vzel, pokazal se mi je vzrok tega visokega in tako na jeden pot pridobljenega počesčenja. Zavoje, katerega mi je bil puškar prepustil, nosil je od znotraj napis: „Leopold Graf von Galler“ in najbrž je Veit napis bral, ko je puške iz zavojev jemal.

Le malo smo se mudili, kajti jaz in Veit sva imela do Hirschkogla dve uri, Miksner je pa Oettla spremljeval ter peljal ga na Schneiderbaumkogel. Jaz sem drugo jutro zopet petelina ustrelil, Oettel pa ni nič slišal in videl, kar meni ni bilo všeč in kar sem Veitu očital, ker sem mu že dan poprej rekel, da mora gospoda na boljše mesto postaviti. Veit se je jezil nad Miksnerjem, da je gospoda slabo vodil in trčil, da petelin je gotov v Schneiderbaumkoglu, kar je tudi prav imel, kajti na večer smo ga v resnici zaslišali in drugo jutro ga je Oettel ustrelil. Jaz in Miksner sva to jutro po Zwölnerkoglu prehajala, prepodila več kokošij, pa petelina ne našla. Domov gredé se o Veitu razgovarjava in jaz se začudim, da Veit ne pije. Miksner je jel z glavo otresati, tobak duhati, nos brisati in sploh se vesti, kakor bi sam sebi branil ziniti. To opazivši sem Miksnerja nagovarjal in ga spravil, da mi je jel praviti, da Veit se v pričo gospodov in tudi sicer kolikor mogoče premaguje, da ne pije več kakor svojo mero; da ga, ako to prestopi, pijača takoj prevzame, in potem da postane divij in srdit ter ljudem nevaren. S zobmi da škriplje, pušo in vsako ostrino da treba pred njim skriti, kajti pri pijači da je že človeka zaklal in pijan tudi svojo ženo ob življenje spravil, in bil zatorej tudi več let zaprt. Bolelo me je to slišati in premišljeval sem o tem vso pot do doma. Veit in Oettel sta pred nama prišla: prvi se je jako veselil lepega petelina in jaz ž njim.

Pri zajuterku že smo sklenili, da popoldne odrinemo na Pasuralm, in to se je tudi zgodilo. Veit in Miksner sta naju spremljala in še nosača smo najeli. Na planini smo se ustanovili v cesarski hiši, v kateri je stanoval samo jeden vojak, da je stražil velikanske, tukaj sezidane hleve, v katerih prebivajo v poletnem času cesarski konji, katere iz Piberske kobilarne sem na pašo gonijo. Mladi človek, ki je od septembra meseca zmerom sam tu gori prebival in le vsakih 14 dnij jeden pot šel si živeža iskat, bil nas je kaj vesel in še tem več, ko sem ga jaz po slovensko nagovoril. Bil je štajerski Slovenec od Ptuja doma in prav slabo je nemško govoril, ker je še le dve leti bil vojak med Nemci.

Zgodaj na jutro smo se razšli po planini, jaz in Miksner skupaj, Veit s prijateljem. Ruševcev smo več prepodili, jaz sem jednega tudi streljal, a ne zadel, in še tisti dan smo se potem odpravili jote si napravljat. Ali že opoludne se je jelo oblačiti, Miksner nas je svaril da na planini ne ostajati in popoludne še se domov odpravil; mi smo pa ostali in bili smo drugo jutro v debel sneg zameteni.

Dva dni smo čakali vremena, ali le zmerom več snega je padalo, tretji dan pa smo bili prisiljeni oditi mi in naš gospodar, kajti ni bilo nobene najmanjše stvari več pri hiši za pod zob. Vojak nam je pravil, da ravno dan potem, ko smo gori prišli, bil je namenjen iti zopet po živeža, katerega smo pa tem več potrebovali, ker je bila jed skoro jedina zabava. Debel sneg smo gazili skozi celo uro in menjavali se gaz delajoči, dokler nismo prišli pod rob, kjer je bilo že menj snega in zmerom menj proti dolini. Razjasnilo se je, in o najlepšem solnci smo dospeli v Zalo. Zopet smo bili z veseljem vzprijeti in prvo je bilo, da smo si naročili dobro kosilo. V dolini je le malo snežilo, kakor nam je dopovedoval mlinar, ali za nas pa da so bili v skrbeh. Med kosilom je tudi Miksner prišel, ki se nam je posmehoval, da ga nismo ubogali in ž njim odšli.

Skleneno je bilo, da ob treh popoludne se odpeljemo. Za odhono smo ga že nekoliko vrčev popili in postali dobre volje, razgovarjali se posebno o našem bivanji na planini in med snegom; mlinar, ki je, kakor se je izrazil, nam na ljubo danes dva maselčka več popil, udaril je že Bog ve kolikokrat ob mizo ter po navadi zaklel, gostilničar in „s'Micel“ sta tu li pri nas posešla in se z nami razgovarjala in smijala, — kar zacvili nasproti nas v visočini in udari na zvon. Ostrmeli smo za trenutek. „Ogenj!“ je vsak prestrašeno izpregovoril in na cesto šinil. Istina, pri zadnji hiši na desni strani ceste je že iz strehe gorelo. Vseh moških nas v vasi ni bilo petnajst, in vse je bilo zbegano. Sprevidel sem, da se moram samega sebe za vodjo pri gašenji postaviti. Prvo povelje je bilo, lestve nastaviti ob hišno streho na nasprotnem kraji ceste. Bil je to farovš. Ob jednom ukažem potrgati leseno ograjo, ki je stala do sosedne hiše. Potem še le sem skočil skozi vrata in vežo na dvorišče, da si pogledam streho in ogenj od druge strani. Tu zapazim, da ni gorelo iz lesene strehe, ampak iz dimnika, ki je bil pa toliko nizek, da ga čez streho nisi videl, pač pa je plamen visoko čez streho švigal. Skočim nazaj, dopovem s silnim glasom, kako je in lestve so bile v hipu na tej

strehi. Jaz pa silno pozovem prijatelja in v malih trenutkih sva bila v gostilni in nazaj s puškami. Na misel mi je prišlo, kar sem že večkrat prej slišal, da, ako ni druge pomoči pri roki, dobro je v dimnik streljati, da se saje doli posujejo in da se tako ogenj in nevarnost zmanjšata. To sva zdaj tudi s prijateljem storila in ne brez uspeha, ljudje so bili pa tuči že na strehi, voda se je jela podajati in vendar že jedenkrat so se tudi koci dobili, da je bilo mogoče ogenj dušiti.

Ljudstva zmerom več je iz hribov in iz doline gori in doli prihajalo, iz vaških hiš je bilo dosti skrinj in druge pohišne oprave iznesene; blago iz hlevov segnano je okolo pohajalo.

Župnik je bil na prvi hip na cesto pritekkel, a potem, ko je zvedel, da samo iz dimnika gori, umaknil se nazaj v hišo. Vedel je zakaj, kajti komaj je bila večja nevarnost pri kraji, padale so trde besede o njem in njegovi sosedi. Bila je ta poprej njegova kuharica, in že priletna zbrala si je še dobro mladega moža, katerega je trdo držala kakor sužnega, sama pa, dasiravno precej premožna, tako stiskala, da celo dimnikarja ni hotela plačevati. Nasledek je bil, da so se saje vnele, in Bog ne daj, da je bila suša in sapa, gotovo bi se bil ogenj razširil, kajti razen gostilne so bile vse hiše le z deskami krite. Gospodinji se je reklo „Stoiserin“, nje možu pa „Hisel“. Mlinar, katerega je pri nevarnosti skoro vsa zavednost popustila, védel se je zdaj hudo nad pohišniki, da so tolikanj nemarni in še dimnika ne dadé snažiti. Prava istina je, da se je mož, ki je bil čevljar, takoj po ognji zopet na stol usedel in jel šivati, a gospodinja je za mizo sedela in trdo mlinarju in drugim grajalcem odgovarjala ter se jih vedela znebiti. Kar je bilo moških, skoro vsi so šli v gostilno. Le našo mizo nam je gostilničar ohranil, in mlinarju se je navadni prostor pri nasprotni mizi prepustil. Prijatelj je silil, da se odpeljiva, a jaz sem se branil, da ne, da danes bode še dosti smeha in zabave in res je to bilo.

Mlinar je imel glavno besedo. Čim bolj je pil, tem bolj se je jezil na Stoiserico in nje moža, katerega je imenoval „tamischen Hisel“, in vselej je nehal s tem, da, ako ne bi bil gospod grof pričujoč in bi si ne bil tako hitre pomoči izmislil, bila bi vsa vas pogorela. Jaz sem mlinarja tudi hvalil in mu le očital, da ni Stoiserice še bolj v strah prijel, nego se jej skoro umaknil. To je mlinarja še bolj razjarilo; kar vsipali so se mu iz ust sami „verfluchte

Pardubicpruken“ in vse gorje še je zapretil Stojserici. Večkrat je vstal mlinar, da gre še zdaj na njo, da jo bode kar na dva kosa pretrgal, Hisla pa na trto in v dimnik obesil. Občen smeh je bil nasledek takim in enakim izjavam, in Bog ve, kako bi se bilo Stojserici in Hislu godilo, ko bi bili mlinarja pustili na nja, ali „s'Micel“ je prišla na me ter me okarala, da mlinarja dražim. Poprijel sem zopet besedo in nasvetoval, da danes ne, ampak zjutraj da gremo k Stojserici, mlinar in še dva moža v imenu vaščanov in jaz ž njimi. Moj nasvet se je odobril, potem je pa mlinar besedo poprijel, še jedenpot naštel moje zasluge in zaključil s tem, da se morajo javno in po časnikih meni zahvaliti. Pohvala je donela mlinarju in njegovemu nasvetu in, skoro da smo postali vsi jeden, kar vrč za vrčem se je donašal na mize in peti smo začeli.

Zdaj pa nastopi drug mož na prvo mesto. Bil je ta bolj male, a krepke postave; smeh mu je bil vedno na lici in imenovali so ga Jodlersep. Zaslužil je to ime, kajti tak krepak in gibčen glas se malo kedaj sliši. Jodlersep je moral k naši mizi in zapeli smo tako, da je mlinar trikrat zaporedom ob mizo udaril in trdil, da jednacega kaj se na nobenem gledišči ne sliši. Miksner je bil tudi pevec, in za vsakim petjem se je brisal in smijal in posebna zadovoljnost se mu je razlegala po nosu in obrazu. Kar nenadoma pa skoči po konci, posegne čez ogál mize in zgrabi Veita za roko, v kateri je ta imel nož. Drugi pripomorejo in vzamejo mu nož. Veit se je bil opil in ni ljudij več razložil. Mrmral je sam s seboj, kađar ga je pa jeza zgrabila, jel je škrtati s zobmi in groziti temu in onemu. Sovaščani so bili temu privajeni ter so se zanj malo brigali, ko ni bilo več noža na mizi. Petje in veselost sta spet zavladala. Le mojemu prijatelju, ki ni bil vaje krepkemu ljudskemu življenju, jelo je postajati opasno, ko je mlinar le zmerom bolj razsajal, ko se je petje le zmerom bolj oddaljevalo od harmonije, in je Veit skoro neprenehoma škrtal. Vabil me je, da pojdiva spat, a jaz sem se izgovarjal, da društva ne smeva puščati. Tudi prošnjam gostilničarjeve Micike sem se ustavljal, ali ta si je vedela pomagati. Zginila je in čez malo časa je zopet vstopila, ampak ne sama, ž njo je prišla mlinarica.

S krepkim glasom se je napovedala. Mlinar hudo viinski, bil je vendar takoj na nogah, ter je hotel z dobrotljivim vabljenjem ženi strup odvzeti. Toda ta je bila stanovitna, strašanski marš je mlinarju diktirala in malo zmenila se za doktorja in še menj za grofa, s

katerima jo je skušal mlinar potolažiti. S' Micel in Oettel sta se smijala, še jedno smo pa vender le zapeli in potem se razšli. Z Oettlom sva že v postelji ležala in še slišala Jodlersepa, ko je doli po dolini pel. Voz sva bila za deveto urò naročila, kajti opoludne se je odpeljeval vlak iz Köflacha.

A predno sva se zjutraj odpeljala, prišla sta naju pozdravljat Miksner in Veit. Ta je bil miren in skesan; videlo se mu je, da ga teži, ker se je prejšnji večer v svoji silni slabosti pokazal. Že smo se do voza odpravili, ko dojde tudi mlinar, slab še, toda ker smo počakali, okrepčal se je in pokazal se je navadni njegov humor.

Preskočim, kar se je še pred odhodom godilo in povem samo to, da smo se še toliko časa mudili, da se je potrpežljivi Oettel do dobrega razjaril, kar je meni prav hudo dejalo, ker sem bil zye-stemu prijatelju v resnici udan. Že na vozu je sedel, ko sem mlinarja popustil, ki je zvesto svojo zaroto prejšnjega večera zvršil. Moje reči so bile na voz zložene, pozdravim Miksnerja in Veita in hoté na voz stopiti ugledam s' Micel v veži s solznimi očmi. Pozdravim tudi njo in ginen in skesan prisedem Oettlu. Kočijaž požene in že vznemirjeni konjiči zleteli so doli po hribu, da se je bilo vsega bati. Molčé sva sedela; meni je bilo hudo. Peljemo se mimo Fuxpihlove žage, nekoliko bolj se je odprla dolina, prvo zelenje se je v solnci lesketalo in nad nama v bregu zaslišiva čist, vesel glas. Nehoté se z Oettlom pogledava, oba na jedenkrat se nasmjeva. Jodlersep naju je bil zopet sprijaznil.

G o d e c.

Godec gode mi pod oknom,
 Godec brez roké,
 Godec gode tožno pesen,
 Joka mi srcé.

Godec invalid sedaj je.
 Bil je mlad voják,
 Šel za carja v boj je, v vojsko,
 Mlad junak krepák.

Pustil ženo svojo drago
 Samo je domá,
 Pustil ženi je otroka,
 Sina šibka dvá.

Bil se je za carja hrabro,
 Boj mu vzel rokó;
 Žena pa doma trpela
 Glad je, mraz hudó.

Vojska bila je končana,
 Zmagal bil je car,
 Zmagala je vojska hrabra,
 Kak je carjev dar? —

Godec tužne pesni gode,
 Godec brez roké,
 Za otroka, ženo gode, —
 Jokaj se srcé!

A. A. P.

Izza mladih let.

Spisal dr. H. Dolenc.

VI.

Minulo je nekoliko let in bival sem spet v svoji domovini na Notranjskem. Bilo je pravo jesensko jutro, kakor si ga lovec želi, a jaz ga nisem mogel porabiti. Posel in dolžnost sta me zadržavala v pisarnici in skoro, da nisem imel časa skozi okno in na zametene vrhove pogledati. Vstopi mož in se pristavi pri peči. Pogledam ga in spoznam takoj, da tega je nagnal poseben posel do mene, in ker je bil Matevž iskren lovec, ni bilo težko uganiti, o čem hoče povprašati ali poročati. Pristopim k njemu in lesketale so se mu oči od samega veselja, ko mi po tihem in v naglici pove, da imajo tri medvede obsledene in da čakajo mene. Odpravim ga rekoč, da takoj nikakor ne morem oditi, da prej ko za poludne bodem pa že v Danah.

Kar najhitreje se odpravim čez Kopalnik vedno v strahu, da bi ne bili Podcirkavci in Danci, kar jih je bilo te vrste, že odšli. Ne! Na oglu pred malinsko hišo v Danah so me čakali. Celo stari Kraševac, gospodar temu málinu, stal je med njimi in s pušo v roki. Vseh skupaj nas je bilo deset. Najstarejši med nami je bil mlinar, najmlajši pa mlinarjeve hčere sin — Kandarov Pepe.

Tudi največ govoril je mlinar, ali s tem pa ne bodi rečeno, da je v tem krogu sploh šla mlinarju prva beseda. Gledé njegovih lovskih zaslug menim, da najzadnjejša, a mlinar je bil star, premožen in sploh veljaven mož in torej mu ni nihče ugovarjal, ko nam je tudi danes zopet pripovedaval, kako mu je nekdej volk peska iz naročaja iztrgal in kako so košuto v danskem bregu živo ujeli. Skoro bi rekel, da največ tega je le Pepe poslušal, ki je pse vodil in s starim očetom zadaj hodil. Kadar smo se pa pristavili, vselej je mlinar še s povzdignenim glasom in po nas ozirajoč se Pepetu zabičeval, da nič bati se medveda, ampak le pomeriti vanj, kakor v goro. Zadnjikrat pristavili smo se pri Brezi na robu, na katerem se pot prevegne z danskih pašnikov proti lazom in gozdu. Ker se je sporočilo obsledovalcev na to glasilo, da medvedka z mladičema se

je zdolaj po senožetih pasla, potem pa šla na Kamenice leč, bil je skrajni čas zgovoriti se, kako zastati in kako pognati, kajti Kamenice so bile pred nami. Poprijel je besedo Paternošt iz Dan in izrekel misel, da najbolje bi bilo še jedenkrat prepričati se, ali sled v resnici le v Kamenice drži in ne tudi nazaj ven; da po njegovem mnenji je neverjetno, da bi se bila medvedka na Kamenicah pristavila, ker to ni kraj za njo. Temu je pritrdil tudi Mlakar iz Dan. Takovim možem je težko ugovarjati, kajti Paternošt in Mlakar bila sta gozdarja, kakeršnih je malo več po Kranjskem. Njima je bil gozd do pod Snežnika ravno tako znan, kakor zapeček v hiši in na medveda sta ona dva že tolikokrat zastala, kakor marsikateri lovec ne na zajca. Vender je obveljal nasvet, da, ako Kamenice zastanemo, zamudimo se malo in zatorej smo jih zastali. Paternošt nas je nastavljal; mene je zadnjega in na vrhu postavil; pod máno prvi je stal Mlakar. Paternošt me je popustil z besedami, da tukaj ne bo medveda, in torej tudi nisem bil posebno vznemirjen.

Malo časa stojimo, ko se vrne Paternošt ter nas skliče v dolino. Ravno po dolini je bil sneg skopnel, ali za dobre tri streljaje više je še ležal. Zopet je bil posvèt. Paternošt, ki je bil Kamenice obšel, povedal je, da medvedka je vender le polhajala po Kamenicah, po njegovem mnenji pa šla leč proti Ostremu Vrh, kakor ima že navado. Napotili smo se torej proti Ostremu Vrh, a komaj prišli do snega, že smo zapazili sled starke in mladičev, ki je držal proti višini in Ostremu Vrh. „Saj sem vedel!“ rekel je Paternošt in dva odposlal, naj gresta po poti med Ostrim Vrhom in Lomom, mi pa da gremo po potu ta kraj Ostrega Vrha in da se snidemo zopet pod potjo na Ravan.

Mi smo imeli krajšo pot in pod lazom, na katerem smo se sčakavali, presledili smo še jedenkrat medvede, ki so držali na ravnost v rob Ostrega Vrha. Le bolj tiho smo se razgovarjali in težko pričakovali odposlancev. Prideta doli po poti za Ostrim Vrhom in sporočita, da ven in čez niso šli medvedji. „Torej so notri!“ mislil si je vsak in nekateri tudi te besede izpregovoril. Resni smo postali, mlinar je popolnoma utihnil in se držal v dve gubè, kakor bi ga zeblo, v tem ko so Paternošt, Mlakar in Matevž ugibali, kako zastati in kdo da bo šel poganjat. Mene so izbrali, da bom stal na robu proti Ravani, kajti tam da ima medved že navadno pot, jaz da sem dober za pomeriti in da inam dva ognja. Res so imeli

vsi drugi le jednocevke. Pod máno na óni strani roba, da bodeta stala Kovač pa Kukec. Za pogonjiča odločena sta bila Vidmar pa mladi Kovač.

Dasiravno sam zavzet, vender le sem opazoval, da mlinarju vedno tesneje postaja, in ko se Paternošt še jedenkrat pristavi in reče, da za pse se je treba zagotoviti, da bi nam vsega lova ne izpri-dili. ukrenili so možaki, da s psi mora jeden na lazu ostati ter jih le potem izpustiti, ako bi jih na pomoč klicali. Hoté ali nehoté, ne vem, kako bi rekel, srečale so se najine oči z mlinarjevimi, poprimem besedo in nasvetujem, da pse mlinarju izročiti, on da je zanesljiv in bode gotovo pazil, da mu psov kateri ne odide in lova ne zmede. Brez ugovora in v tem hipu je mlinar segnil po vrvicah, katere je še zmerom Pepe v rokah imel, ter s prvotnim pogumom Pepetu še je-denkrat povedal, „da nič bati se, ampak le pomeriti kakor v goro“. Pristavil se je mlinar, lep vzgled ubogljivosti, pod potjo na lazu, mi smo pa zastali gori po poti okrog Ostrega Vrha. Paternošt je ostal pod robom, Kovač je mene postavil ravno na rob, a sam se je umaknil ravno pod rob na drugo stran hriba proti Lomu. Rob, na katerem sem stal kakih deset korakov od pota, razteza se od Ostrega Vrha proti Ravani. Na levo stran je bil hrib strmo prevegnen in takrat nekoliko izsekan, naravnost pred máno je bil pa grd svet, precej skalovja in s snegom obloženo drevje je v tla tiščalo in vid jemalo. Ravno po robu sem videl, in ako sem se pripognil, tudi na dalje in celo do vrha. Nebo se je jelo jasnit, od drevja pa kapati in osipati se. Ne bom rekel, da nisem bil vznemirjen, ko me je Kovač nastavil ter se potem umaknil pódme na levo stran. Ni bilo prvi-krat, da sem bil na medvêjem lovu. a do tedaj je bilo vselej še bolj dvomljivo, je li medved v hribu ali ne, in bo li prišel ravno náme; ta pot pa je bilo gotovo, da imamo medveda med sebój, in da se bode hotel najbrž po robu umakniti.

Že precej časa stojim, pa le nič ne pride; z drevja je pa zme-rom bolj žlofalo, že zebsti me je začelo, posebno v roko, katero sem vedno nad kopicami držal, da mi jih ne zamoči. Da sem se kapa bolj ubranil, prestavil sem se za par korakov pod dve hoji ter na jedno se naslonil, in ko pogledam zopet po robu in proti vrhu, kar jo ugledam medvedko in jednega mladičev. Naravnost proti meni sta bila napotena, a samo za trenutek sem ja videl, izginila sta v goščavi. Poprimem puško in gledam, kar se zopet prikaže

medvedka. S skale doli je stopila in prestopila s prvima nogama na drugo skalo; v tem hipu ona mene zagleda in zazijá, jaz pa pomerim in stisnem. Vznak se prevrne in dvakrat hudo zarohní, jaz poprimem za drugo zmet, gledam in čakam, pa ničesa ne vidim in ne slišim. Že stojim kaki dve minuti, kar ugledam jednega mladičev. Kakih štirideset korakov od mene je stal in poslušal. Ker nisem vedel, kaj bode stara še storila, nisem se upal nanj potegniti in umaknil se je. Mikalo me je iti na strel pogledat, toda ker je bilo za trdno zmenjeno, da se ne sme nobeden z mesta geniti, dokler gonjači skozi ne pridejo in se lovci ne skličejo, ostanem na mestu, a kmalu začujem na desno pod sebój pasji javk. Kmalu potem pa pristopi Paternošt k meni in me povpraša, kaj sem streljal. Jaz mu odgovorim, da medvedko in da menim, da sem jo tudi zadel, ker se je po strelu vznak zvrnila in zarohnela. Veli mi pokazati, kam sem streljal. Greva do mesta in ko pogledava čez steno, bil je sneg povaljan in krvav, kakor bi ga bil z vrečo krvi povlekel. Paternošt prikima, da bo, in ravno sva hotela po sledu dalje, kar zaslišiva pok nad nama proti Ravani in glas Kovačev, ki je „morto“ vpil. Stopiva mu naproti in ugledava ga, ko vleče medvedko po snegu v dolino. Snidemo se in pripoveduje nama, da po strelu je prišla medvedka blizu njega, da je pa ni videl, ko pa je stopil na sled pogledat, da je opazil, da močno krvavi in zatorej šel za njo in našel jo kakih sto korakov više pri kladi ležečo. „Kakor je že navada in vselej prav“, da jej je še jedenkrat v glavo potegnil, da se pa ní več genila. Pristopil je še Kukec in vlekli smo medvedko na pot in po poti doli na laze pod Lomom. Precej časa smo čakali, predno so pajdaši od druge strani došli. Vidmar je pravil, da je bilo zlo težavno za sledom hoditi in da sta dolgo po gošči tavalá, predno sta prišla do medvedke. On da jo je videl, ko je vstala in se pomaknila čez rob, strela pa da ni slišal. Na jedenkrat pa da sta bila mladiča zopet pri njem in on da je prestrašen gledal, od kod se bode še stara pokazala. Mladiča sta jo udrla okrog hriba proti lazu, kjer je mlinar stal in kar znašla se pred njim. Rad bi bil videl in vedel, kaj je mlinar počel, ko sta mladiča predenj stopila. Mlinar je pravil, da ustrašil se ni nič ter da je hotel ustreliti, ali psi, katere ni hotel izpustiti, da so mu bili na poti. Psi da so se mu iztrgali in medvediča nazaj zavrnili. Mladiča in psi so zopet na Vidmarja naleteli, in Vidmar je imel opraviti, da je pse razmotal, ki so se bili zapléli

v goščo in med vrvice, na katerih so bili vsi trije navezani. Vprašal bi ta ali óni, zakaj smo pse s seboj jemali? Zgodilo se je to za tega delj, da, ko bi nam bilo na medveda izpodletelo, zastavili bi bili dvakrat ali trikrat za serne. Psi so tudi zato dobri, da mladiče, ako se stara odbije, pristavijo ali pa na drevo zapodijo. Ta mladiča bila sta lanščeka in torej psom ne več prav v strahu ter se nista dala pristaviti.

No, bili smo skupaj in velikanskega medveda smo imeli pred seboj. Kako bi vam razodel radost, ki me je obhajala? Kar sem si tolikokrat in od mladih nog zaželjeval, evo ti uresničeno pred máno. Paternošt me je še posebno pohvalil, da sem bil po strelu miren kakor star medvedar, in tudi to mi je bilo všeč. Ko smo se ga nagledali medveda in nam je mlinar večkrat povedal, da tudi jednega mladičev bi bili imeli, ko bi psov ne bilo, odposlali smo Pepeta naprej v Dane po vlak in voznike. Da bi pa predolgo ne čakali, zvezali smo s trtami medvedki noge ter premenjevaje se po štirje na dveh kolih odnašali. Ne bñ bili daleč prišli na ta način, a zagledali smo v rebri na lazu fanta, ki je kravam drva nakladal. Tudi on nas je zapazil in si ogledaval, kaj prenašamo; ko pa zasliši da imamo medveda in da naj pride z vozom, da ga bode odpeljal, popustil je drva in nam ustregel. Za pol ure smo bili zopet pri Brezi in ko smo se v dolino pregenili, jeli smo streljati in ugledali tudi že danske fantiče, katerih je cela tolpa z vlakom nam nasproti hitela.

Preložili smo jim medveda. V tem, ko smo ga prelagali, in predno so potegnili, dobil je že vsak fantič kako za uhó ter bil povlečen za lase ali za ušesa, češ, da bodeš pomnil, kedaj si medveda vozil. Vse to je bilo fantom še v večjo radost, dasiravno je tudi kateri tako dobil, da bi je sicer ne bil z lepa prenašal.

Pred vasjo je stalo polno sveta in gledalo nas, ki smo prihajali doli po hribu. Najbolj radovedni so se nam naproti približavali, čudil se je ta velikim tacam in krempljem, óni veliki glavi, vsak pa še jedenkrat povprašal, kdo ga je ustrelil, in občen posmeh je bil nasledek vprašanju iz tolpace brhkih deklet: „Malinski strije, kaj ste ga Vi?“

„Kaj boš krota povprašavalo, ki se ga še mrtvega bojiš!“ odrezal se je mlinar in šla sva skupaj dalje za vlakom in do pred njegove hiše, kamor so morali fantiči pristaviti, da si je svet zver ogledal; tudi starčki, katere je opominal pogled ta lepih dnij krepke

mladosti, pridružili so se in primerjali medveda drugim, katere so že pobili sami, ali pa drugi znanci. Lovci smo se sešli v dobri Kandaravi gostilni, kamor so tudi fantki vlak pripeljali; v veži in na vagi, katera je že marsikatero divjad pretehtala, skazalo se je tudi zdaj, kdo je najbolje pogodil, koliko zver tehta. Potem pa smo posedli okrog mize in najprvo ustrezali gladu in žeji, a še dolgo potem dobri volji. Drugi dan, ko smo medvedko iz kože dejali, našli smo kroglo za samo kožo na desnem stegnu. Zadelala je v vrat, ranila pluća, pretrgala jetra, izšla na dimljah, preskočila v stegno in prešla skozi stegno do pod kože.

Glas vetróv.

Na domovíne meji tam,
Na gôri strmi stal sem sam;
Na zemljo tujo pred menój
Poglèd temán je vprt bil moj.

In veter vzdigne se močán
Čez tuje zemlje cvetno plan;
V bregóvje gôrske pribučí
Med síve skale in čerí.

In tod — zdaj milo joče mi,
Zdaj med skalóvjem stoče mi,
A zdaj zatuli po bregéh,
Pretrése môzeg mi v kostéh! . . .

O, saj to veter ní močán
Vršèč čez cvetno to raván;
In piš in glas to ní vetróv,
To glas nemirnih je duhóv!

Očákov to duhovi so,
Očákov to glasovi so,
Ki v tuji zemlji spijo zdaj,
Ki naša bila je nekdáj.

Pač grénko tamkaj spanje spé,
Odoje tuje jih težé!
Zató prebridke dan na dan
Tožbé ječé čez hrib in plan:

„Kjerkoli solnce séva tod,
Slovanski je prebival rod;
A tujec tod zdaj širi se,
Oholo nam šopíri se.“

„Preméhki pač mi bili smo,
Da zemljo mu pustili smo,
Da v járem smo vклонíli vrat —
Robjé postali mu takrát!“

„Tá krivda nam ne dá mirú
V grobóv stoletnih hladnem dnú.
Zató pa ví maščujte nas,
Svarilni naš spoštujte glas!“

„Srcé slovansko ven in ven
Oklèp obdávaj vam jeklen,
Ko tujec le za pol pedí
Zemljé vam vzeti poželí! . . .“

O glas vetróv, resán tako,
Le túli národu v uhó!
Tí vnémaj, úči, drúmi ga,
Da tujec ne premámi ga! —

Gorázd.

